

ANA BEDEK*

Multimedijski dnevnik

Mali razredni projekt *Multimedijski dnevnik* osmišljen je školske godine 2018./2019. u XVI. gimnaziji u Zagrebu, a provodio se u tri ondašnja prva razreda. Ideja je bila odmaknuti se od tradicionalnoga programa i metoda te učenicima približiti koncept kurikulumnoga poučavanja, koji ih je očekivao od 2020. godine. Namjera je bila potaknuti učenike na sudjelovanje u oblikovanju nastavnoga procesa, pobuditi u njima interes za predmet Hrvatski jezik, ali i šire – potaknuti interes za čitanje (jer kanonski izbor lektira tradicionalno učenici smatraju „dosadnim” i „ako baš moram” štivom), a onda posljedično i razvoj čitateljskih vještina, vještina pisanja, slušanja i govorenja te razvoj različitih strategija učenja. Također, namjera je bila i poticati njihov kulturni angažman u nadi da će takvo iskustvo potaknuti u mladim ljudima trajnu naviku odlaska u kazalište, na filmske i književne festivale te posjećivanje različitih kulturnih programa, pogotovo, za početak, u vlastitoj sredini. U obliku dnevnika kao drage, intimne uspomene uz koju vežemo i sjećanje na kulturne trenutke i mladenačke interese, praktično se nastojalo razmjenom osobnih i kulturnih interesa učenika i sustavom vršnjačke preporuke potaknuti i njihovu socijalizaciju i bolje upoznavanje. Projekt se osim na načelu izbornosti temeljio i na konceptu unutarpredmetne, a tako i međupredmetne, korelacije, a u planu je bilo i provođenje različitih oblika formativnoga i sumativnoga vrednovanja.

AKTIVNOSTI – ZADATAK

- Učenici imaju zadatak izraditi vlastiti multimedijski dnevnik. On će svjedočiti o sklonostima učenika koje nisu vezane isključivo uz nastavne sadržaje koji se obrađuju na satu i prema nastavnome planu i programu / kurikulumu.
- Prema vlastitim interesima učenici moraju odabrati i pogledati jednu kazališnu predstavu i jedan film, pročitati jednu knjigu, posjetiti jednu kulturnu manifestaciju, proučiti jedan internetski sadržaj te potom napisati prikaze o tim sadržajima publicističkim stilom.
- Nakon prikupljanja prikaza u multimedijski dnevnik slijedi vrednovanje, a najuspješniji tekstovi predstavljeni su razredu u vidu razrednoga multimedijskog dnevnika, koji potom može služiti kao preporuka za odabir sadržaja koje učenici mogu proučavati u slobodno vrijeme.
- Vremenski je okvir cijela nastavna godina / cijelo razdoblje školovanja.

* Ana Bedek profesorica je hrvatskoga jezika u XVI. gimnaziji u Zagrebu.

PRIPREMA

Prije samoga zadatka učenici su se pripremali za projekt – tijekom godine uvježbavali su pisati prikaz, proučavali obilježja funkcionalnih stilova, a dobili su i konkretne i detaljne smjernice i naputke o izradi zadataka s osobitom napomenom:

„Zadatak je izabrati sadržaje koji vam pridonjaju zadovoljstvo, kojima se bavite u slobodno vrijeme, koje biste voljeli podijeliti s drugima jer ih smatrate zanimljivima i vrijednima, a nisu dio obveznoga školskog programa.”

ZAKLJUČCI – analiza sadržaja (prve dvije godine)

Knjiga

Interesi se učenika veoma razlikuju. Dio njih odlučivao se za klasike svjetske književnosti (od Jane Austen do Kurta Vonneguta), velik dio čitao je suvremenu beletristiku i trenutačno popularne naslove, no ponajviše je bilo predstavljanja tzv. tinejdžerske literature različitih žanrova (od kriminalističkih i znanstvene fantastike do ljubavnih i identitetskih tema), što je bilo i očekivano jer se s adolescentskom problematikom mogu najviše poistovjetiti. Mladići su se stereotipno većinski odlučivali za sportske biografije, a pojavio se, iznenađujuće, i određen broj naslova dječje književnosti primjerenijih senzibilitetu osnovnoškolaca, prema čemu možemo zaključiti da postoji i velika razlika u zrelosti učenika. Također, većina se učenika odlučila za romane iako ima ponešto publicistike i literature koja se bavi mentalnim zdravljem, ali nitko nije odabrao dramski tekst ili zbirku poezije. Suvremena hrvatska književnost gotovo se i ne čita.

Film

Kao i kod knjiga, učenici su uglavnom birali suvremene uspješnice, uglavnom holivudske produkcije. U nešto manjoj mjeri odlučivali su se za klasike kinematografije, a također su najpopularniji tinejdžerski filmovi (i adaptacije njima omiljenih tinejdžerskih romana), ponovno uz pojedinačne primjere interesa primjerenijega učenicima mlađe dobi, poput izbora serijala filmova o Harryju Potteru (jedna učenica analizirala je i idiličan, utopijski svijet animiranoga crtanog filma *Barbie Fairytopia*, koji je pogledala, kako sama kaže, čuvajući mlađu sestru). Činjenica je to koja svjedoči o amerikanizaciji percepcije kojoj su izloženi današnji mladi. Hrvatski filmovi uglavnom se ne gledaju (iako su pojedinci popratili suvremene ostvaraje poput *Dnevnika Diane Budisavljević* i *Zagrebačkog ekvinocija*), a tek poneki učenici prate recentnu umjetničku produkciju (npr. osobito su gorljivo komentirali prošlogodišnju korejsku uspješnicu *Parazit*).

Kazalište

Pri izboru kazališnih sadržaja učenicima je trebalo dosta poticaja. U prikazima se uglavnom očituju vrlo eklektični interesi – odnosno, učenici gledaju bilo što što im se trenutačno nudi. Mnogi učenici nisu se mogli samostalno odlučiti za sadržaj, a odlazak u kazalište bio im je problem. Zato su na to potaknuti povremenim zajedničkim, organiziranim

razrednim odlascima u kazalište. Pojedini učenici nisu razlikovali kazališne predstave od predstava koje uključuju neknjiževni izraz, pa je bilo i prikaza baleta, opere... Zanimljivo je da su dvije učenice pisale o predstavama učilišta u kojima su i same sudjelovale. Mnogi učenici pisali su tekstove upravo o predstavama koje su gledali s razredom, a pritom su iskreno istaknuli da vrlo rijetko ili nikad ne idu u kazalište. Nekoliko učenika čak je napisalo da su prvi put bili u kazalištu, a dio njih prvi je put posjetio HNK. No, isto tako mnogi su naveli da bi voljeli češće posjećivati kazalište. Zaključak je da je stoga angažman nastavnika, kad je riječ o kazalištu, iznimno bitan.

Kulturna manifestacija

„Što je uopće to? Zašto to moramo? Možemo li nešto drugo umjesto toga? Molim Vas, ja to ne bih...” bili su najčešći komentari učenika. Stoga je ovdje motivacijski faktor bio najizraženiji. Na preporuku i uz sudjelovanje nastavnika zajednički su se odabirala i nastojala što češće organizirati prisustvovanja nekoj manifestaciji (nažalost, u tome su nas prošle godine omele životne okolnosti). Iako nije bilo obavezno, uvijek se odazivao veći dio razreda, a cilj je bio pokazati da takve manifestacije mogu biti zabavne, a ne samo nešto što se „mora”. Te su manifestacije bile korisne i za stvaranje razredne kohezije i imale su vrlo pozitivan socijalizacijski učinak. S vremenom su učenici sami počeli predlagati posjet i sudjelovanje na manifestacijama. I ovdje je učenicima trebala pomoć pri samostalnome odabiru sadržaja. Neki su se odlučivali za poznate manifestacije poput Interlibera i filmskih festivala, ali bilo je i prikaza velikoga broja manifestacija koje nemaju veze s predmetom Hrvatski jezik. Zaključak je da učenici vole posjećivati različite kulturne manifestacije, one ih intrigiraju, ali treba ih na to vrlo promišljeno i sustavno poticati.

Internetski sadržaj

Najslobodniji sadržaj, najmanje povezan s predmetom Hrvatski jezik bio je definitivno najatraktivniji za učenike, a donio je najzanimljivije spoznaje. Očekivano je da učenici najviše slobodnoga vremena provode „tipkajući” – bez obzira na to je li riječ o servisima za dopisivanje, društvenim mrežama, internetskim portalima, kanalima na YouTubeu, blogovima ili vlogovima, pa u skladu s tim o tim sadržajima oduševljeno pišu.

Najviše se pisalo o IG profilima i *podcastima* na YouTubeu, a predmeti interesa zaista su šaroliki – od mode, šminkanja, preko zabave, kuhanja, pa do stranica *guru*a, „jakih” osobnosti koji dijele savjete o svemu šakom i kapom (od toga koji toaletni papir upotrebljavati do „ozbiljnih” životnih savjeta). Uglavnom upravo utjecajne osobe (ovdje je začudno omjer praćenja stranih i hrvatskih sadržaja približno jednak) – oblikuju javno mnijenje, stavove, informacije i novi su idoli mladih. Ipak, postoje i oni koji se bave društvenim pitanjima (npr. Molly Burke slijepa je djevojka koja u svojim videima progovara o odnosu prema mladima s invaliditetom) te odlični kanali na YouTubeu poput *Jubileea*, na kojima ljudi iz različitih društvenih skupina, različite dobi i obrazovanja sudjeluju u zanimljivim debatama. Sve u svemu, riječ je o obilju aktualnih materijala i potencijalnih izvora za zanimljivu nastavu u različitim oblicima.

Ako niste znali:

Facebook je za starce, totalno „out“.

Tko nema Instagram, ne postoji.

Najpopularnije zanimanje današnjice je youtuber.

PREDAJA RADOVA i VREDNOVANJE

Učenici su prve godine predavali svoje učeničke mape u tiskanome obliku, druge godine stvarali su ih na mreži služeći se digitalnim alatima, a ove godine moraju izraditi i jednu videolekciju odnosno dio dnevnika obvezno predstaviti cijelome razredu – uživo ili na mreži (što će ovisiti o okolnostima). Nakon predaje radova slijedi ispravljanje tekstova uz povratni komentar nastavnika te vršnjačko vrednovanje koje se provodi u obliku usmjerenih komentara učenika, ankete i odabira najuspješnijih radova iz različitih kategorija.

RAZVOJ PROJEKTA

S obzirom na uvjete u kojima se odvijala nastava u prošloj školskoj godini (štrajk, pandemija, potres) – projekt je prilagođen okolnostima (radi olakšavanja rada učenicima i smanjenja zamora povezanoga s pisanim zadaćama i različitim projektima kojima su bili zatrpani tijekom nastave na daljinu). Osim toga, bilo kakvo sudjelovanje uživo na manifestacijama nije više bilo moguće. Stoga su učenici od prvotnih pet sadržaja trebali po želji izabrati samo tri. Pritom je zamijećeno da se vrlo mali broj učenika odlučio na pisanje prikaza kazališne predstave. Jednako tako, prikaz manifestacija sveden je na najmanju moguću mjeru, što je bilo očekivano.

ISKORISTIVOST U NASTAVI

Kako je ovaj projekt praktično primjenjiv u nastavi? Osim što nudi mogućnost kontinuiranoga i sustavnoga uvježbavanja različitih vrsta raspravljačkih tekstova, potiče javni nastup učenika te razvoj kritičkoga mišljenja i formiranje stavova; izvrstan je model za provođenje medijske kulture (koja je postotno najmanje zastupljena kao nastavno područje u kurikulumu predmeta Hrvatski jezik), poticajan je za uporabu različitih oblika informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi. Također, nudi različite mogućnosti za vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje, a učenički materijali odličan su i aktualan izvor u nastavi. Bitno pridonosi boljem spoznavanju interesa učenika, a nadajmo se, potiče i kontinuiranu izgradnju kulturnih navika mladih i brigu o vlastitome kulturnom identitetu. I na kraju, praktično je što se neki učenički radovi mogu upotrijebiti za praćenje rada škole, objaviti na mrežnim stranicama škole, časopisu ili godišnjaku te predstaviti na Lidranu. A ako želite biti *in*, doznat ćete i što je dobra tinejdžerska literatura i koji su trenutačno najpopularniji filmovi i sadržaji u mrežnome svijetu.